

KELETI ÚJSÁG

Előfizetési árak
 Egy hónapra . . . 20 — korona
 Negyedévre . . . 35 — korona
 Félévre . . . 100 — korona
 Egész évre . . . 180 — korona
 Egyes szám ára 80 fillér

Politikai napilap

Felolvasó szerkesztő: ZÁGONI ISTVÁN

Megjelenik minden reggel
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 I. Egyetem-utca 3. szám.
 Telefonszám 694
 Közleményeink utánnomása tilos

Angliában

uj fordulat készül a politikai áramlatok harcában. A brusszeli komor Albion világgazdasági irányító tornyából a legfényesebb tehetségek figyelik a földgolyón nyugvó emberek minden mozgalmát, élénk éberséggel lesik a kilátásokat s belső berendezkedéseiket úgy készítik, hogy készületlenül ne találhassa a brittek birodalmát az idő háján pontos bizonyossággal közeledő jövő.

Rövid hír mondja, hogy Lloyd George csak a békekötés befejezését várja s aztán ismét élére áll a liberális parlamenti politikának, mely a háború alatt fegyverszünettel szakította félbe a belső átalakulások harcát munkáját. Ennek az elhatározásnak első komoly következményét jelenti Balfour lordnak a visszavonulása. A lordok konzervatív unionistáinak ez a vezéralakja. Kérül a Lloyd George oldala mellől s mint ellenfél fog majd feltűnni másik tábor élén, amelynek odadobták már a kihalás székendőjét, amikor elővették az új alkotmány felújított tervét.

Az angol messzi kiterjesztése mind a két tábornak a célja, de a Lloyd Georgek főlényes álláspontja azt a meggyőződést hirdeli, hogy mindent csak a liberalizmussal, a demokratikus átalakulásokkal lehet biztosítani. A világszerte domináló angol tőke tulajdonképpen százhuszezer angol urnak van a kezében s a lordok hatalmát kellett megdönteni, hogy a földi vagyonból az egész angol nép részesülhessen. Lloyd George heves harcot vívott meg a lordok ellen s felső házukat sikerült is háttérbe szorítani, jogkörüket lenyírni. Ami ezután következett volna, azt megakadályozta a háború. Megakadályozta a gazdasági nyomorban élő és pusztuló ierek alkotmányának a felépítését is.

Mert Lloyd George és az uralomra került liberális angol politika a szociális átalakulásokat üggesztette fel a háború alatt. Magyarországon éppen fordítva történt. A szociális átalakulások szükségét az uralkodó hatalom birtokosai a háborús hangulatok hatása alatt ismerték el. Ez az óriási különbség a Lloyd George-féle és Tisza-féle előrelátás között. Most Angliában ismét a liberalizmus zászlójával mennek szembe a jövődövels a budai kormányelnöki palotából pedig a reakció jogosultságát hirdetik. Az ellentét pedig elég fényesen világít.

A cár öccse Pétervárnak tart

Goltz csapatát is be akarnak vonni az orosz fővárosba — Poktam Cyril nagyherceggel — Az angoloknak terrör van Galiciában — Judenics ostromol

Kolozsvár, okt. 28.

Azok a hírek, amelyek Pétervár elfoglalását jelentik minden nap, megbízhatatlan forrásokból kerülnek ki. Judenics erős harcban áll a védekezőkkel, kiknek azonban már semmi reménységük nincsen, hogy sokáig tarthassák magukat.

Rendkívül érdekes leleplezésekről kapnak híreket az angol lapok. Az a balti egyezség, amely német és orosz csapatok között jött létre, már nem mutatkozik olyan veszedelmesnek, mint amilyennek kezdetben látszott. Bizonyossá vált, hogy ezek is a bolsevikiek ellen rohannak elsősorban s éppen ezért a fehér csapatoknak meggyőzés nélkül is támogatásukra szolgálnak. De fehérebbek minden többi fehéreknél, mert már — ha igaz a párisi hír — cáruk is van. Most versenyezve igyekeznek Pétervár felé rohanni.

Cyrl herceg és Goltz tábornok szövetsége

Páris, okt. 28.

A „Chicago Tribune” írja: Párisi hírek szerint Goltz tábornok vállalkozását, a kurlandi és litvániai német hadsereget Cyrl nagyherceg, a cári unokaöccse finanszírozza.

Cyrl nagyherceg, aki most Berlinben tartózkodik, 1917 nyarán Stockholmban keresztül menekült Oroszországból Németországba. Magával vitt nagy mennyiségű aranyrudat a Romanov-vagyonból. Menekülésében Kerenszky s a németek segítették a braziltovszki béke után.

Azt hiszik, hogy ha Goltz tábornok jól begyakorolt, jól felszerelt német veterán seregével Pétervár ellen vonul, még talán hamarabb fogja elérni a fővárost, mint Judenics tábornok, mert a vasútsíkok nagy előnyt nyújtanak számára.

Jelentik, hogy Goltz győzelme esetén Cyrl nagyherceg lesz Oroszország cárja, azzal a kötelezett-

séggel azonban,

Az angolok az oroszoktól féltik Galiciát

Páris, okt. 28.

A „Chicago Tribune” írja: Nagy-Britannia fenntartással élt Olaszország és az Egyesült Államok között Galiciának Lengyelországhoz való csatolása tárgyában létrejött egyezmény tekintetében. Mindaddig, míg Goltz tábornok céljai nyilvánvalókká nem lesznek, e fenntartástól nem áll el Anglia. Ha Oroszországban helyreáll a rend és erős kormány alakul, Anglia Galiciának Litvániához való csatolását fogja pártolni.

Ha azonban Oroszország továbbra is a bolsevizmus reménytelen állapotában marad, az angol diplomaták inkább Lengyelország erősítését fogják ajánlani s bele fogják egyezni Galiciának Lengyelországhoz való csatolásába.

Ha Lengyelország megszerzi Galiciát, ez a tény talán megmenti a Paderewszky-kormányt. Ha azonban Lengyelországnak nem sikerül Galiciát megszerezni, attól lehet tartani, hogy Paderewszkyt megbuktatják és Pilsudszky tábornok Lengyelország kaonai diktátora lesz.

Judenics tankokkal támad

Bukarest, okt. 28.

A „Viitorul” jelenti Horseaból: Esztlandi jelentések szerint Krasznajorka irányában, Kronstadtól délkeletre az új eszt offenzíva eredményei kedvezőek. Szerdán reggel a fehér csapatok három mérföldnyire közelebb kerültek meg az erődöt. Judenics jelentése így szól: A győzelmes előnyomulás Pskow és Luga felé folyamatban van. Az első pánikszzerűen menekül. Carskojeselon túl, tankokkal való támadások több helységeket juttattak birtokunkba.

Denikin vendégei

Bukarest, okt. 28.

A „Viitorul” jelenti Lyonból: Mangin tábornok, aki Denikinnél a főtanács megbízásából járt el, Konstantinápolyba érkezett Maklakoffal együtt, aki szintén Denikinhez van irányítva.

A németek a blokádnak enyhítéséért

Bukarest, okt. 28.

A „Viitorul” jelenti Lyonból: A németeknek a legfőbb tanácshoz intézett kérése, melyben az Oroszország elleni blokádnak szelidítését kéri, a tengeri kereskedelemre és halászatra vonatkozik.

Uj hír ünnepélyes bevonulásról

Bukarest, okt. 28.

A „Dimineata” jelenti Londonból: A „Daily Express” újból közli azt a híreket, hogy Judenics tábornok nagy pompával vonult be Pétervárra. Ugyan az a lap jelenti Helsingforsból, hogy Kronstadt az angol hajók bombázása következtében megadta magát az angoloknak.

Éhhalál fenyegeti az osztrákokat

Páris, okt. 28.

A „Chicago Tribune” jelenti Bécsből: Bécs és Ausztria számára még most is a legfőbb kérdés a szén és élelem kérdése. A hivatalos nyilatkozatok a kétségbeesés feljajdulásai, mert az ország nem képes vásárolni, nem lévén pénze és hitele.

Dr. Renner kancellár szerint a nép a tél folyamán a legnagyobb nyomornak néz e bécsi Löwenfeld, ez élelmiszer-minisztere, egyre azt hajtogatja a bécsi újságok előtt, hogy a város az éhség szélén áll.

A lisztadagot heti félfontra csökkentették, ami — bárki elképzelheti — szánandó dolog. Löwenfeld miniszter szerint a belső átalakításból remélt száznyolcvanezer tonna gabona helyett még csak harminchatezeret szállítottak be. Abból az ezer tonnából, amelyet hetenként külföldi forrásokból vártak, a legutóbbi időben hetenként csak háromszáz tonna érkezett. Most attól félnék, hogy a nép élelmiszerére szánt tengeri tonna a huszonöt-ezer tonnának az életbentartására kell fordítani, melyekre föltétlen szükség van. Takarmány olyan kevés van, hogy sokszor nem tudják, lesz-e már belőle másnapra.

És mintha ennyi zavar nem volna elegendő, a jugoszlávok vonakodnak a már szerződésileg leköött szállítmányokat szállítani az osztrák korona értékének alacsonyága miatt, mert a franciáknak és angoloknak akarják eladni a kérdéses szállítmányokat, akik feleslegük megszerzése céljából ajánlatokat tettek.

Minden adózási terv itt azonban alapzék, hogy hatalmas összegeket hajtsanak be a gazdagoktól, de ha a nagy háztartások tartása jelenti a gazdaság kritériumát, a probléma az lesz, hogy hol találjanak gazdagokat.

Egy miniszter megállapítása szerint 545.000 háztartás van Bécsben és ezek közül csak 52.000 van cseledet.

A lakásprobléma megoldási módjainak vizsgálásakor kitűnt, hogy egyedül

a hadügyminisztérium ötezer szobát foglal el.

Mivel az egész hadsereg, amelyet a békeszerződés értelmében Ausztriának tartania szabad, csak harmincezer emberből áll, világos, hogy ezt az egész hadsereget kényelmesen el lehetne helyezni a hadügyminisztérium épületében, úgy hogy egy szobára csak hat ember jutna.

Átalakul a Friedrich-kormány

Megegyezés hat pontban — Pártprogram: egysültség és béke — Clerk tárgyal a munkásság vezetőivel — Yazó a keresztényeknél

Budapest, okt. 28.

A budapesti válságban annyira hatott a megegyezés előléte, hogy végre Friedrich elvben elfogadta a fuzionált polgári pártok feltételeit. A Clerk megjelenésének és közléseinek hatása alatt történt ez ennek köszönhető, hogy Friedrich is belátta azt, amit minden aggódó ember már rézóta kívánt és követelt.

Hat feltétel

A nemzeti párt tudvalevőleg hat pontban foglalja össze azokat a főbb elvi szempontokat, amelyek alapján a pártal a béke, illetve az együttműködés létrejöhet. Ezek a követelések:

a pártatlan kormányzás, a pártok fölött álló karhatalom, az állami szervek pártpropagandára való felhasználásának megakadályozása,

a sajtó teljes szabadsága, megegyezés a hisztagda-osztálylyal és a munkássággal és biztosíték mindezekre.

Friedrich István magabiztos kéréste az országos nemzeti párt elnökségét, amelynek részéről Heinrich Ferenc és Simonsits Elemér jelennek meg a miniszterelnökségen. — Friedrich közölte velük, hogy a minisztertanács elvben hozzájárult a párt részéről előterjesztett pontokhoz.

Heinrich és Simonsits azonnal távoztak el a miniszterelnöktől, hogy a kormány választ közölni fogják pártjukkal, ami meg is történt. Főbbmenő megállapodás a Friedrichvel folytatott tárgyalásokon nem jött létre. A kormány tárgyalásokat fog folytatni a többi pártokkal, illetve minden társadalmi réteggel, hogy közös program alapján az összes nemzeti erők egyesíthetők legyenek. Az országos nemzeti párt és a nemzeti demokratapárt között is lényeges közeledés jött létre.

Meg kell változtatni a kormányt

Az Országos Nemzeti Párt azután Heinrich Ferenc elnöklésével értekezett tartott, amelyen az elnökség beszámolt a miniszterelnökkel folytatott tárgyalásokról. — Heinrich Ferenc elnök megnyitó beszédében a helyzetről többek között a következőket mondta:

— Abban a kétségbeesett helyzetben, amelybe Magyarország került, egyetlen gondolatunk az volt, hogy mindent el kell követnünk azért, hogy lehetetlen helyzetünkön kiszabaduljunk. Egyetlen segítségünk a béke megkötése lehet. Miatán eddig az antant velünk szembe fordult, önkéntelenül fölmerül annak lehetőségége, hogy teremessék meg Magyarországnak az a képviselő, amelylyel az antant a béketárgyalásokat megindítja. Hogy ez a képviselőt csak a kormány lehet, az természetes.

— Miatán pedig a kormánnyal az antant ezideig nem tárgyal a békeről, föl kell tennünk, hogy az antant azon a véleményen van, hogy nem tekintheti a kormányt az ország képviselőjének és ezért ezen változtatni kell. Belpolitikai kérdéseknek eszőszerűen még háttérbe kell szorítani tehát ama legelső és legfontosabb élelszük-

ségletünk elől, hogy ez a szerencsétlen s anyonszaktott ország végre békéhez jusson. A pártok érvényesítési törekvéseinek a nemzeti választásokkor fog eljőnni az ideje.

— Az Országos Nemzeti Párt ez elvi álláspontjából kifolyólag nem követi kormánybuktató célokat, hanem csak azt akarja, hogy a kormányzat keresztény, de türelmes és

demokratikus szellemben, a pártok fölött állva,

egy léhatalmi szerv ellenőrzése alatt vezesse békéhez az országot és erre néve kapjunk garanciákat. Ha megegyeztünk, lesz kormány, mely a nemzet képviselője, lesz mivel megkötni a békét és lesz megint bizalom a gyűjtőrétegekben egy jobb jövő iránt. Csak ha az ország összes tényezői összefognak és ledöntik a választásokat, akkor lesz nyilatkozatainknak hatása a külföldre és merlegelő sulya az antant előtt, amelytől sorsunk függ.

— Megelégedéssel jelentem, hogy az elnökség és a miniszterelnök között a tárgyalások megindultak és hogy a miniszterelnök az általunk hat pontban foglalt feltételeinket elvben elfogadta. Remélem, hogy ezeknek konkrét megvalósítása nyújthatja azt az alapot, amelyen a végleges megegyezés létre fog jönni.

Terv készül a gyűjtőfogházban

Az értekezlet az elnök jelentését tudomásul vette. Ezután

Hegedüs Lóránt

szólt fel.

— Ennek a pártalakításnak eszméje — úgy mond — a gyűjtőfogházban keletkezett. Plathy György vetelte fel és mi valamennyien megegyeztünk, hogy minélgyelőbb kiövelünk, leromboljuk a pártok közt fennálló közjogi falakat, elfeledjük az érzékenységeket és kezdi fogunk, hogy az országot a végveszedelemtől megmentsük. Nincs párt, amelyet annyira támadnának, mint bennünket. Azt hiszem, ez jó jel, mert vagy megtaláltuk az igazságot, vagy nagyon közel járunk hozzá. Mi magyarok vagyunk, mi se vörösek nem voltunk, se fehérek, mi piros-fehér-zöldek vagyunk. Azok, akik velem együtt az orthodox 67-es politika hívei voltunk, tisztességesen kezdi fogunk azokkal, akik a forradalmi kormány szekeréből kiugrottak akkor, amikor ez a szekér a piros-fehér-zöldből a vöröste kezdett átugrani.

A békét nem lehet úgy megcsinálni, ha a pártok közti keresztény jelszavakat dobunk.

Vagyok olyan jó keresztény, mint bárki más, de én Jézus Krisztustól a szeretetet és a demokráciát tanultam meg.

— Azzal vádolnak bennünket, hogy nemzetközi összeköttetéseink vannak. Ez nem igaz. Mi a magyar munkásság józan jogsit akarjuk képviselni. A magyar munkásság egyes vezetői nagyon sokat vétkeztek a magyar politika ellen. Szerintem kiégett a bolsevizmus. De azért a szociális gondolat nem halhat meg. De nem szabad megengedni azt sem, hogy gaz és hitetlen emberek jövőben a szociálmushoz hozzányuljanak. Feltételünk az, hogy a kormány a

párközi békét létrehozza, nem nekünk, hanem az országnak s hogy igyekezzék a munkásság érdekeit is kielégíteni. Együtt kell haladni az összes termelő osztályokkal és nem szabad pártpolitikát csinálni. A Hegedüs beszéde után

Levászzy Márton

szólt fel és ezeket mondotta:

— Hogy az ország lélegzethez jusson, ahhoz munka és béke kell. Ezért legelső feladat a béke megkötése. A békekonzferencia augusztusi távirata világosan megszabja azt a feltételt, amely mellett az antant velünk békét köt. Olyan kormánynak kell alakulni, mely az összes politikai pártokat, az összes társadalmi rétegeket képviseli, csak akkor tárgyal velünk az antant. Ez világosan megjelöli számunkra az utat. Mi nem akarunk kormányt bukattatni, az országot akarjuk kitragadni abból a holtpontból, amelyen három hónapja vesztel.

Eredménynek tekintem, hogy a miniszterelnök elfogadta a Nemzeti Párt követeléseit és ez alapja a további kibontakozásnak. Hangoztatnia kell azonban, hogy a Nemzeti Pártnak nincsenek kétségei érvényesítési törekvései és ha önmagában nem akarja azt, hogy a többi pártoktól teljesen izolálva vegyen részt a kibontakozásban, Programjuk lényeges része, hogy a kormányzat és az egész magyar társadalmat képviselő valamennyi párt között jöjjön létre a béke. Ha a társadalom eme tényezői lépnek a gyűlölködés teréről és a megbékülés alapjára helyezkednek, csakis akkor jöhet létre a nemzeti egységet biztosító megegyezés.

A beszéde nagy tetszéssel fogadták. Utána az elnök indítványára a pártkör megalkultnak mondták ki és megválasztották a tisztikart.

Clerk előtt

Sir George Clerk folytatta tanácskozásait a magyar politikusokkal. Tárgyalásai folyamán Wekerle Sándornak, továbbá a munkásság két vezetőjének, Garami Ernőnek és Buchinger Manóknak volt alkalma álláspontját kifejteni a kibontakozás dolgában. Utánuk sor kerül a többi pártvezérre is.

A munkapártiak új fronton

A munkapártiak Friedrich mellett állottak eddig. Most egy fordulattal, a megegyezés kilátásainak hatása alatt a Nemzeti Párthoz csatlakoztak. Ez a tény a mindenkori hatalom felé forduló politikai törtétknek ez az új választása is azt bizonyítja, hogy az a párt a válság megoldásából jó részt fog kapni.

Hantos Elemér államtitkár, a postatakarékpénztár vezérigazgatója, belépett az országos nemzeti pártba. Belépését követni fogja a Lukács László elnökle alatt álló nemzeti társaskör több képviselő tagjának a belépése is.

Kereszténypártok is egyesültek

Budapest legszebb mágnáspalotájában, a Wenckheim grófok öreg és pompás hajlékában ma este a keresztény renaissance egyik nagyfontosságú eseménye történt. Egyesült az ország két nagy keresztény pártja, a keresztényszociális és a keresztény nemzeti párt. A ragyogó természetű szüfölsziget megöltözött közönség előtt, melynek sorában változók az egyszerű polgári ruha az unifórissal, a mágnásos elegancia és a papi talár az egyszerű munkásruhával, Huszár Károly,

Pekár Gyula, Csuha János és Szabó József mondtak nagyhatású beszédet. Legnagyobb hatása volt Huszár Károly és Csuha János szavainak. Mind a ketten a keresztény összefogás nagy nemzeti feladatát, a párt történelmi hivatását hangoztatták. Frenetikus taps viszhangozott minden mondatuk után.

A két párti egyesülését egyhangú lelkesedéssel mondták ki, majd ugyancsak egyhangulag választották meg a tisztikart. Elnök Friedrich István, társelnökök Haller István és Pekár Gyula lettek, igazgató-elnök Wein Dezső dr., alelnökök Balogh Ferenc, Huszár Károly, Kertész K. Róbert, Oáh Dániel, Tornay Cecile, Taaler Béla lettek. Választottak még hajvontagú elnöki tanácsot, végrehajtóbizottságot, melynek elnöke Ernst Sándor, igazgatótanácsot és hétszáztagú pártválasztmányt.

Hamarosan megoldják

Bukarest, okt. 28.

A „Viitorul” jelenti Lyonból: Bécsi távirat szerint Sir Clerk azért ment Budapestre, hogy a magyar kormánynak tudomására hozza a legfőbb tanács Magyarországra vonatkozó határozatát. Sir Clerk teljes hatalommal van felruházva. A „Le Petit Parisien” szerint, a magyar kérdést hamarosan megoldják.

Az új német hadsereg

Bukarest, okt. 28.

A „Viitorul” jelenti Lyonból: A „Lokalanzeiger” szerint Németországnak kétszáz ezer emberből álló hadserege évi ézerszázmillió márkájába fog kerülni. A német hadsereg 63 gyalog zászlóaljából, (a háboru előtti 600 helyett), 7 műszaki zászlóaljából (44 helyett) és 79 századnyi (550 helyett) lovas-ságból fog állani. A gyalogos tüzeréséget egészen eltörölték.

Temesvári számla a szerbek terhére

Bukarest, okt. 28.

A „L'Orient” írja: Temesváron az egész ipariskola türes. A szerbek elvittek 129 gőzgépet, fűrészgépeket és az összes szerzőmokat. A súlymértékgyárat teljesen kifosztották. Elpusztították azt a nyon dat, amelyben az állam és a hadsereg számára készítettek nyomtatványokat.

A postaigazgatóságtól elvittek 1800 telefont, ezer telefonkészüléket és száz kilométer telefontöröt.

A kórházakból elvittek ötezer ágyat ágynemével együtt, elvittek hatvan cséplőgépet, harminc gőzékét, kétezer vasat. A vasúti rakárát és a közintézetek egész felszerelését kiürítették.

A 21. és 25. sz. rendelkezés módosítása

1. Vétkezőknek neveztetnek azok, akik: jóhiszeműleg, rossz szándék nélkül, nyilvános helyeken, állomásokon, vonaton, utod, stb. akár igaz, akár képzelt oly híreket közölnek, terjesztenek, megjegyzésekkel kísérik, melyek a hadműveletekre, hadi helyzetre és csapatelölásokra, katonai hatóságok rendelkezésére vagy bármily más, a román hadsereget illető kérdésekre vonatkoznak.

2. Mindezek büntényét képeznek, a török itéletét és büntetését vonják maguk után a mint első és utolsó fórum, egy évig terjedhető fogházzal és 2000 lei penztilletéssel büntetnek.

Ha a fenti tényeket kémkedési vagy árulási szándékból követik el, az érvényben levő hadi büntető törvények lesznek alkalmazva. Az erdélyi ellenőrzési zóna parancsok: MARINESCU ezredes.

Bizonytalan a Wilson állapota

London, okt. 23.

A „Morning Post” írja: A múlt éjjel kiadott orvosi bulle'in szerint Wilson elnök állapota még mindig olyan, hogy hosszabb ideig ágyban kell maradnia. Ez a jelentés nagy nyugtalanságot okozott, mert Wilson megbetegedése óta először került a közönség elé az elnök betegségének komoly volta, ami megerősíti táviratainkat, amelyek szerint a betegség kimenetele bizonytalan.

Hogy mit jelent ez a nem nagyon világos kifejezés, hogy „hosszabb ideig”, még nem magyarázhatjuk meg és a közönség találgathatja, hogy az elnöknek egy hétig, vagy egy, vagy két hónapig kell ágyában maradnia. Az orvosok tartózkodása könnyen érthető. Nem szívesen vezetik tévútra a közönséget, de fontos állami okok és komoly politikai következmények azt a kötelezettséget rójják rájuk, hogy ne tegyék bizalmasukká a közönséget.

Ha az orvosok azt jelentenék ki, hogy Wilson halálosan beteg, vagy hogy nincs olyan állapotban, hogy kötelességeit teljesíthesse, az alkotmányban említett „képtelenség”-re ednének ki bizonyítványt. Akkor aztán, ipso facto, bekövetkezne az elnök állásának megüresedése s Mr. Marshallnak nem volna más választása, mint hogy vállalja az elnökséget.

Természetesen Grayson tenger-nagy, aki nemcsak orvosa az elnöknek, hanem odaadó barátja is és az elnöknek minden barátja visszatradna attól, hogy olyat kövessen el, mely végét vetné a Wilson pályájának.

Grayson admirális éppenny, mint a kormány tagjai s mások, kiket az elnökhöz politikai és személyes kötelekések csatolnak, remélik, hogy el lehet kerülni azt, amittől félnek és hogy az elnök e betegsége dacára még folgyógyulhat. Hogy folgyógyulhat-e, ez most már kétséges, ezt az eshetőséget azonban az utolsó percig nem ismerik el. A veszély nem az, hogy Wilson elnököt közveletlenül halál fenyegetné, bár ezzel is számolnunk kell, hanem az igazi veszély abban áll, hogy az orvosok említett „hosszabb ideig” ágyban marad. Mikor felkelehet, akkorra elegendő erőt gyűjhet és az a hit érlelődne meg benne, hogy teljesen folgyógyult, elláthatja hivatali kötelességeit. Ez azonban minden valószínűség szerint össze-roppantáná.

Fölmerült az a kérdés, hogy az elnöki státék Wilson elméleti állapota folytán nincsen e maris üresedésben, ez a föltevés azonban teljesen alaptalan. Wilson elméje ép. Esze éppen olyan éles és élénk, mint bármikor, sőt saját érdekét tekintve túlságosan élénk, mert a világ dolgairól gondolkodik, pedig folgyógyulása érdekében jobb lenne, ha pihenni hagyná az eszt és eszmevilágát a szoba négy fala határolná.

Bukarest okt. 23.

A „Viitorul” jelenti Lyonból: Washingtonból táviratozzák, hogy Wilson egészségi állapota javult. A javulás annyiban áll: közérzete kielégítő.

ÜGYVÉDI kereskedelmi, gyógyszerészeti, közgyógyászati, mérnöki és mindenféle nyomtatványokat a legbizalmasabb kivételben, a kitűzött időre bármily rövid idő elatti kézzel a LAPKIADÓ ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET R-T. KOLOZSVÁR, EGYETEM-UTCA 3.

Hány rendőr és detektív lesz Kolozsváron?

**

Rendelet a rendőrség szervezéséről — A rendőrprefektúra Kolozsváron

Kolozsvár, okt. 23.

A hivatalos lap legújabb száma az államrendőrség és a rendőrprefektúra szervezésével foglalkozik. A „Keleti Újság” már megírta, hogy Kolozsváron rendőrprefekturát állítottak fel, melynek hatásköre öt vármegye rendőrségére terjed ki. A rendőrprefektúra — egyelőre a rendőrség épületében — már meg is kezdte működését, mely egyelőre csupán a szervezésre szorítkozik.

A kormányzótanács rendelete részletesen ismerteti az államrendőrség szervezetét. Megállapítja az egyes városok rendőrségének létszámát is. Érdekes, hogy az új államrendőrség hatásköre alá tartozó területen a legnagyobb létszáma a kolozsvári rendőrségnek lesz, mely összesen 347 tagból fog állani. A nagyváradi rendőrségnek mintegy kétszázötven tagja lesz.

A kolozsvári rendőrség szervezete a következőképen oszlik meg: egy rendőrfőkapitány, öt rendőrkapitány, három fogalmazó, 16 detektív, 24 őrök. Maga a rendőrség tíz tisztből, husz altisztből, 250 rendőrből fog állani. A létszámot 18 küldönc egészíti ki.

A most megállapított létszám magasabb az eddiginél. Természetesen még egy kis időbe kerül, míg ezt a teljes létszámú rendőrséget meg is szervezik. A szervezés munkálatai természetesen már előrehaladott stádiumban vannak és most már a végleges kiegészítések, egyes kicserélések vannak hátra.

A kormányzótanács rendelete a rendőrség alkalmazottjainak fizetését is szabályozza. Eszerint a rendőrfőkapitány a hetedik fizetési osztályban van. A rendőrelégényezégek fizetése arányos a továbbshzolgáló katonák illetményeivel.

Látogatás Divat Öfelségénél

**

Milyen lesz a téli divat? — Vezető színek: zöld, drapp, lila — Pomponok, rojtok, csipke — Hosszu kabát, szűk szoknya — Ujból a strucc

Kolozsvár, okt. 23.

(Saj. tud.) Ma, mikor minden egyszerű polgár egy kicsit proféta is, az emberek ajkán állandó a kérdés: mi lesz holnap? mit hoz a tél? Bár a babonák köze lejárt, az olvasó a napi újságtól elvárna, hogy a napi események regisztrálásán túl, a holnapról is lehetőleg kimérítően informálja őt.

a női-divat terén tudjuk abszolút biztossággal kielégíteni. A divat diktátorai okosabbak.

Ők mindig, már egy szezonnal korábban kijelentik megváltóhatalian akaratukat, míg a politikában a holnapot so tudja biztosan, még egy olyan céltudatos férfi se, mint Friedrich István.

Kosztümök, köpenyek

A kolozsvári jobb középosztály egyik leginkább frekvenciált divatszalonjában így állították össze a „Keleti Újság” számára a közelgő téli divatjának csilhatatlan horoszkopját:

— A legfrissebb francia és angol divatlapok kevés eltéréssel egy semmiképen sem eredeti, inkább innen onnan összetekolt téli divatot mutatnak be. Leszögezhető, hogy inkább a kosztümök, mint a külön kabátok divatja ez. A kosztüm-kabátok egyre hosszabbak ezen a télen, majdnem térdig érők, sok és nagy gombokkal, felgombolható nyakkal. Az új divatos kosztümökkel a gabordin, de meg a bársony is. Általában a komoly színek dominálnak, a topp, a sötétebb drapp és a sötétebb zöld. Mindenütt ez a három szín jelentkezik, csak árnyalatkülömbésekben térnek el.

— A köpeny nagy gallérral a 20 év előtti divatjára mutat vissza. Itt is a nagy gombok, néhol berakás és spigli az általánosak. Az estélyi köpenyek fenn nagyon bőveek, többnyire bársonyból készülnek.

— A szoknya ismét szűk és rövid, gyakran dus plissével. A bluzok japán szabásúak, hosszúk, kikötősek, csipkéből, moussalinból, crepe de chine-ből és puha selyemből készülnek. Párisi divatlapok sifont is emlitenek, de sifon nálunk még nem kapható.

Estélyi ruhák

Estélyi ruháknál pomponok, rojtok és öv dominálnak. A kivágás kerek, vállra kiszélesedő. A csipke újra kezd előtérbenyomulni, gyöngydiszkek és gyöngy himzések is gyakoriak. Sűrűn használatosak a struccrojtok és struccpomponok. Mindezekből persze itt csak azt alkalmazhatjuk, ami beszerezhető. A csipke, ami vezető dísz, e télen Kolozsvárott nem kapható. Rojtok, pomponok régen nem divatosak, ezek még a kereskedők régi készleteiből megmaradtak.

Prémek, kalapok

— A prém, mert drága, természetesen igen divatos még mindig. Estélyi köpenyeken gyakori a hermelin, általában a hosszú szőrű prémek a keresettek és köztük is azok, amelyeket kapni még lehet. A szilskin és minden róka, a vöröset kivéve, frekvenciált lesz.

— Kalapok minden nagyságban divatosak, de a nagy kalap vezet, kevés díszrel és legfőbbbször elől, vagy oldalt merész felhajtással. A strucc, mint a ruhákon, ugy a kalapokon is dominál ismét.

— A bali ruhák —

— szinte az izléstelenségig gazdag díszítésűek. Csipke, rojt, gyöngy, szalag, himzés, plissé, mind felrakva egy-egy ruhára, egész divatkereskedést képvisel.

És most szerényen az árak után érdeklődtünk.

— Az árak, mint mindig, a cégtől és a ruha munkás, vagy kevésbé munkás voltától függenek.

Egy kosztüm 5—700, egy köpeny 7—800, néhol ezer koronába kerül. Persze csak a munka. Az anyagárak sokkal fantasztikusabbak, azokról nem is jó beszélni.

Tanácskozás Bukarestben

Bukarest, okt. 23.

A „Dimineata” írja: Manu Gyula az éj folyamán Boila-n együtt visszatért Nagyszebenbe. — Bontescu Bukarestben marad még a szén- és a vasuti sinek kérdésének megoldása végett. Minthogy a vasut szükségletei sürgősek, az esti minisztertanács is foglalkozott a kérdéssel. A tanácscon résztvettek a tábornok-minisztereken kívül: Maniu, Boila, Bontescu, Popp Cs. István, Pezan tábornok, Margineanu és Nicolescu tábornokok. Manu Gy. a tegnapi nap folyamán több politikus látogatását fogadta.

**

A cseh papság elszakad Rómától

Budapest, okt. 28

A „Magyar Távirati Iroda” jelenli Bécsből: A cseh papság — mint a „Neues Wiener Journal”-nak jelentik Prágából — felhívással fordult a neozhez és felszólítja, hogy október 28-án teljesen szakíson a római egyházzal. Ettől a naptól fogva valamennyi templomban cseh nyelven mondják a misét és mindenütt leteszik a fogadalmat a „római testvérek” felkezeletének.

D'Annunzio hajót zsákmányolt

Páris, okt. 28

A „Chicago Tribune” írja: D'Annunzionak Fiuméből való kivonulása jelét látják abban a jelentésben, hogy a parancsnok súlyosan beteg és valószínűleg Rómába kell utaznia orvosi kezelés végett. Azt hiszik, hogy ez a hír a vezér kapitulációját és Fiumének a legfőbb tanács döntéséig kormányhü csapatok általi megszállását sejteti előre.

A „Persia” nevű trieszti Lloydgőzöst D'Annunzio katonái zsákmányul ejtették. A hajó Triesztből kelet felé indul és a kínai kormányra szánt nagymennyiségű municiót szállított. A kínai olasz követ is az utasok közt volt.

Az olasz kormány és a hajó tulajdoncsai azonnal tiltakoztak. Tiltakozásukra D'Annunzio udvari levélben válaszolt, amelyben köszönetét fejezte ki a társaságnak a szép hajóért és tudatta velük, mennyire szereti a Triesztet. Azt is kijelentette, hogy a hajó értékes kiegészítő része lesz tengeri erőinek.

Francia kölcsön a magyar kormányra

Bukarest, okt. 28

Az „Adeverul” írja: Budapestről jelentik, hogy a „Credit Lyonnais” a magyar kormányra ötszáz millió korona kölcsönt ajánlott fel. Valutáris okokból a magyar kormány még nem fogadta el az ajánlatot.

Gyarmatokat alakítanak a német kivándorlók

Páris, okt. 28

A „New-York Herald” írja: Paraguayból írják, hogy német pénzügyi vállalatok Fernando Miranól és Santa Marianst hatalmas földterületeket vásároltak meg, hogy gyarmatokat alapítsanak a hazájukból kivándorló németek számára. A gyarmatosok megérkezését rövid időre várják.

Maniu Gyula Szinajában tárgyal

Bukarest, okt. 28

A „Progres” írja: Maniu Gyula Szinajába érkezett. Érdeklődő politikai körökben a kormányzótanács elnökének megérkezését úgy értelmezik, mint a Voitoianu-kormány közeli lemondásának jelét. Az új kormányra az lesz a feladata, hogy a választásokat elhalassza és így módot nyújtson az eddig tartózkodó ellenzéki csoportoknak a választásokon való részvételre.

Fával fűtik a vasutakat

**

Értekezlet a CFR. kolozsvári igazgatóságánál —

Kolozsvár, okt. 28

(Saját tud.) A szénkrízis még korántsem ért véget, sőt az utóbbi napokban nagyjelentőségű intézkedésre kényszerítette a CFR. kolozsvári igazgatóságát. Elhatározták ugyanis, hogy a mozdonyokat ezután részben fával fogják fűteni, hogy ezáltal valamennyire egyensúlyozni tudják a szénhiányt. Természetesen ez a terv is sok nehézségbe ütközik, minden remény megvan azonban arra, hogy sikerülni fog ezeket elhárítani.

A terv keresztülvitelének megkezdésére dr. Bohatit Leo, a CFR. kolozsvári vezérigazgatója értekezletet hívott össze. Az értekezleten a neoyzebeni Faközp. kiküldöttje is részt vett. Hosszas tárgyalások után megállapodtak abban, hogy a fatermelők saját maguk gondoskodnak a fát szállító vonatok fűtéséről, illetve megállapodtak abban, hogy az egyes szállítmányok után a fatermelők megfelelő számú vagon fát engednek át a vasut igazgatóságának. Maga a vasut kétezer koronát fizet vagononként az így átengedett faért.

Azáltal, hogy a fatermelők lehetővé teszik a fa leszállítását, mindenestre előnyös helyzetbe kerül a közönség, mert így legalább a forgalmi akadály egyik fele megszűnik. A másik akadály azonban a vagonhiány, azáltal, hogy a vasutak fűtését részben fával végzik, még nem nyer megoldást.

A CFR. igazgatóságának különben az a célja, hogy a fával való fűtést minél nagyobb arányúvá tegye s ezáltal a forgalmat minden irányban ne csak biztosítsa, de — különösen a teherforgalom terén — fejlessze is.

Forgalmi viszonyaink javulnak majd meg.

Az értekezlet megállapodásai már a legközelebbi napokban meg is valósulnak, amennyiben megkezdik a mozdonyok fával való fűtését.

Jönnek a tizezres bankok

**

Nincs sok köszönet a fehér pénz beváltásában — Nagyváradon bélyegzik le a kék pénzt — Mikor kapja meg a közönség a pénzét? — Újabb kicserélési akció készül

Kolozsvár, okt. 28

(Saj. tud.) A beváltott fehér bankjegyek kérdése még mindig izgalomban tartja az érdekelteket. Most már tudjuk, hogy az új, Bécsből hozott kék bankok lebélyegzése javában folyik és csak rövid idő kérdése, hogy a boldog tulajdonosok pénzük birtokába jussanak. Az Osztrák-Magyar-Bank azonban egy kis kellemetlen meglepetést tartogat azok számára, akiknek pénzeit becserélte. A fehér pénzek helyett ugyanis

igen sok tizezer koronás bankot küldött Erdélybe.

A tizezer koronások felváltása pedig rengeteg nehézségbe ütközik, annyira, hogy Budapestben valóságos tüzérkedés fejlődött ki a tizezresek váltása körül.

Szombaton ugyanis már ezer korona diszázsioja volt a magyar fővárosban a tizezres bankoknak. Kolozsváron amugy is kelletlenül több tizezres van forgalomban, s most ez az újabb beözönlés nagyon megnehezíti pénzforgalmunkat. Kolozsvárnak mintegy husz millió korona értékben váltottak be fehér pénzt. És nem csupán nagy tételek szerepelnek a beváltásnál, de kisebb-nagyobb összegek, a kisemberek pénze is. Kérdés már most, hogy

lesz-e elegendő kisebb bankjegy ahhoz hogy a tizezer

koronánál kisebb beváltási tételeket a bankok ki is utalhassák.

Valószínű, hogy a kisebb bankjegyek hiányában

újabb kicserélési akciót kell majd indítani

és pedig a tizezer koronásokat kell majd az Osztrák-Magyar Banknál Bécsben kisebb bankjegyekre beváltani.

Igy tehát egyelőre minden valószínűség szerint csak a tizezer koronánál nagyobb kerek összegű (husz, harmincezer stb.) tételeket fizethetik majd teljesen ki. A tizezer koronásokkal való fizetés azonban újabb, súlyos megadóztatása lenne azoknak, akik a pénzüket becserélték. Így egy kis számítás. Maga a becserélés 4%-os értékcsökkenés, a lepecsételés 2%, a tizezres diszázsioja 10%, összesen tehát 16 százalék; tizezer korona tehát tizenegyszerhatszáz koronájába kerül a tulajdonosnak.

Egyébként ez a kellemetlen pénzügyi probléma most már rövidesen eldő, mert a pénzek lebélyegzését Nagyváradon egy héten belül befejezik, s így nyolc-tíz nap után már meg is kezdik a beváltott pénz szétosztását.

Csak dolgozó embernek van létjogosultsága a mai társadalomban.

A szerbek kivonulnak a Bánátról

Temesvár, okt. 28.

A „Banatul Romanesc” szerint a szerbek kiűrtették a Bánátot. A lap szerint a csapatok már ki is vonultak Nagybecskerekéről, Alibunárról és Versecről. Ötven kilométer körzetben sehol sincsen szerb katonák. Csak elvélve akad az ember egy-egy szerb csendőrről. Távozásuk előtt elvették Nagybecskerekéről az állami gimnázium egész berendezését és a cukorgyár gépeit is demontírozták. Egyben besorozták a szerb nemzetiségű fiatalabb évfolyamokat is.

Még nem lehet a hadikölcsönt felmondani

Budapest, okt. 28

Az első magyar hat százalékos hadikölcsön vásárlói tudvalegyően „zárolt címleteket” is kaphattak és ezeket az aláírástól számított öt év múlva, vagyis folyó évi november hó elsőjén felmondhatják, 1920 november elsején való visszafizetésre, még pedig teljes névértékben. Az annakidején a pénzügyminisztérium által kiadott elismervények értelmében e követvények felmondásánál követendő eljárás részleteit rendelet szabályozza.

E szabályozás azonban — melynek 1919. július havában kellett volna történnie —

nem történt meg. Tekintettel arra, hogy a felmondási határidő november hó 1-én lejár anélkül, hogy a felmondás gyakorolható lett volna, a magyar pénzügyminiszter szombati hírdetménye szerint azt a határidőt, amely alatt a felmondást be lehet jelenteni, egy későbbi időpontban fogják megállapítani. Szóval a hadikölcsön felmondási idejét bizonytalan időre elnapolták.

Lengyel csapatok szállították meg Dünaburgot.

Bécs, okt. 28

A „Der Morgen”-nek táviratozák Varsóból: A „Varsovizkaja Rijecs” jelentése szerint a lengyel csapatok megszállták Dünaburg várát. A bolsevikiek sietve ültették ki a várat és nagyméretű gégyvert és municiót nagyra hátra.

Két kolozsvári ügyvéd kérését elutasította a kamara

Kolozsvár, okt. 28

Az ügyvédi kamara újonnan átalakított választmánya tegnap ülést tartott és tárgyalta annak a két kolozsvári ügyvédnek is a jelentését, akik annak idején megkapták az esküre való felszólítást, de esküt nem tettek.

A kamarai választmány megállapította, hogy az írásbeli felszólítást a két ügyvéd, annak idején átvette s épen ezért a mostani jelentkezésüket elutasította. A választmánynak az az álláspontja, hogy ezek az ügyvédek a kormányzótanácstól kérhetik most az ügyvédi eskü letételét.

Az ügyvédi kamara választmányának átalakítása szerint azokat az ügyvédeket, akik a felszólításnak nem tettek eleget, de a felszólítást megkapták, a kormányzótanács tiltotta el az ügyvédi gyakorlattól és csak a kormányzótanács oldhatja fel e tilalmukat.

Budapest új főpolgármestere

Budapest, okt. 28

A magyar belügyminisztériumtól a következő leirat érkezett ír. Bódy Tivadar polgármesterhez: A főpolgármesteri állás tised sben léte folytán felhalmozom a polgármester urat, hogy a főpolgármesternek, mint a végrehajtó hatalom képviselőjének hatáskörébe tartozó ügyekben eljárjon, az összes folyó teendőket, mint helyettes főpolgármester elláthassa. Ben. czky s. k., ellügyminiszter.

Németország nemszámít az orosz barátságra

Budapest, okt. 28

Berlinből jelentik: Müller külügyminiszter a német nemzetgyűlésen kijelentette, hogy a nig nem lesz biztosíték arra, hogy a szovjetkormány nem avakozik bele Németország belső ügyeibe, mindaddig nem fogják Oroszországgal az érintkezést újból felvenni. Közgazdasági előnyöket tehát nem várhatnak Oroszország részéről. A nemzetgyűlés végül elfogadta a külügyi költségvetést.

Trockij Pétervár védőinek

Budapest, okt. 28

Stockholmi híradás szerint Trockij október 22-én Moszkvában a következő napirendet adta közre: Nagyon kritikus nap volt ez ránk nézve. Csapatainknak a puvoivi magaslatoikig kellett visszavonulniuk, ami azt jelenti, hogy az ellenség már elérte Pétervár legkülső védelmi vonalát. Ha a seleg újabb hátrálásra kényszerülne, a küzdőmet a város falai alatt kell fölvennünk, hogy magunkat biztosítsuk. Egy percig sem szabad karjainkat télenül egymásba fonni, hanem éjjel-nappal Pétervár megerősítésén kell dolgozunk és arra törekedünk, hogy a városban a védelmet megszervezzük.

Vilmos császár volt az oka

Budapest, okt. 28

Berlinből jelentik: A német nemzetgyűlés tegnap ülésében Hausmann képviselő kijelentette, hogy Vilmos császár nagy dilettáns volt. Ő volt az oka annak, hogy Németország politikájában mindig bizonytalanul ingadozott Anglia és Oroszország között. Egyszer háborúval fenyegetődött, mászor ismét békés szándékait hangoztatta.

Judenicsék napi jelentése

Berlin, okt. 28

A „Vossische Zeitung” közli a fehér csapatok hivatalos jelentését, amit október 24-én adtak ki az orosz fronton. A jelentés a következő: Judenics tábornok frontja: A harc nagy erőfeszítéssel tovább folyik. Az ellenség friss csapatokat vet a küzdelembe. Carskoje Selótól délreketre súlyos harc után megzálltuk Peznev városát és a várostól keletre beálltuk magunkat. Lugától délkeletre megszálltuk a windaurybinszki vonalon fekvő Daszkaja állomást és Utorgesz állomást. Denikin tábornok frontja: Kievet teljesen megüszítettük a bolsevistáktól.

Az ellenség megújította támadásait Csernigov ellen, de nagy veszteségek mellett visszavertük.

Az új alakult felső tanács**A bolgár kifogásokat tárgyalják — Bonyodalmak a török béke előtt — Washingtonban tárgyalják a ratifikációt**

Kolozsvár, okt. 28

A párisi békekonferencia a bolgár béke feltételeit tárgyalja s ha a bizottságok a szófia kifogásokat méltányosnak találják, enyhítenek is a feltételeken. A bolgárok általában elfogadják a feltételeket, csak Tráciáért és a szerbeknek adott területekért jelentettek be tiltakozást, de úgy látják az aláírás előtt nem állnak nagy nehézségek. A békekonferenciáról érkezett híreink a következők:

A legfőbb tanács örökösei

Bukarest, okt. 28

A „Viitorul” jelenti Lyonból: A békeszerződés végrehajtó bizottságába Olaszország gróf Bonin Langert és Pagliano, Franciaország Pichont s helyettesül Certelet, Angolország lord Derbyt és Japán Matsuit küldötték ki.

A bizottság a „Le Petit Journal” szerint, a legfőbb tanácsot fogja felváltani, amely nemokára feloszlik.

A bolgár ellenjavaslatok

Bukarest, okt. 28

A „Viitorul” jelenti Lyonból: A szövetségesek legfőbb tanácsa tárgyalta a bolgár delegáció észrevételeit. A bolgár ellenjavaslatokat az illetékes bizottságnak kiadták, amely egy hét múlva teszi meg jelentését és a legfőbb tanács fog ezután végleg határozni. A határozatokat végül kiadják a bolgár delegációnak, amely újabb észrevételeket már nem tehet.

A felsősziléziai népszavazás

Bukarest, okt. 28

A „Viitorul” jelenti Lyonból: Lengyelország a felsősziléziaiakkal hirdetményben tudatja, hogy a népszavazást Felsőszilézia hovatartozásának kérdésében a jövő év június hónapjában tartják meg.

Békevitá**az amerikai szenátusban**

Budapest, okt. 28

Az amerikai szenátus a Radiósajtóiroda jelentése szerint ismét megkezdte a békeszerződés vitáját. Johnson szenátor erősen támogatja a módosított indítványokat, amelyek szerint az Egyesült Államoknak ugyanannyi szavazatot kell kapniuk a népszövetségben, mint Nagy-Britanniának. A ratifikálás valószínűleg közel jövőben megtörténik s a szövegezésben nem is szenved változást. A fenntartások tekintetében a nehézségek

meglehetősen kiegyenlítődtek, miután a splendid isolation tekintetében a pártok között erős közlekedés történt.

Bulgária némi módosításokat remél

Bukarest, okt. 28

Lyonból jelentik: 26-án a főtanács nem tartott ülést. Csak 27-én vette tudomásul a bolgár delegáció jegyzékét. A jegyzék terjedelme három kötetet tesz ki, melyekben a bolgár delegáció általában és elvben elfogadja a megállapított és elfogadott pontokat, különösen azokat, amelyek a népliga és a munka szabályozására vonatkoznak. Nem fogadja el azonban a területi határozatokat. Különösen Trácia átengedése ellen tiltakozik. Történelmi és néprajzi érveket hoznak fel és statisztikával támogatják bizonyításait, hogy Trácia csakis bolgár lehet, Szerbiának és a Strumicának Szerbiához való csatolása a konferencia elveinek megtagadása. Maga a konferencia tiporná lábball a népjegyeket, ha bolgár lakosságot csatol Szerbiához és Szófiát stratégiailag fedezet nélkül hagyja. Macedoniát illetőleg Bulgária az önrendelkezési jog álláspontján van és autonómiát szeretne megszerezni számára. Valószínű azonban, hogy ezek a tiltakozások csupán formáságok. Bulgária reméli, hogy ezek alapján mégis elér valami módosítást.

Jegyzék a pécsi szénbányákról

Páris, okt. 28

A „Petit Parisien” írja: A jugoszláv békedelegáció nemrégiben jegyzékét intézett a legfőbb tanácshoz, amelyben azt a kérést fejteli ki, hogy a magyar békeszerződésbe vegyék fel azt a rendelkezést, hogy a pécsi szénbányák kitermelésére Jugoszlávia kizárólagos jogot kapjon.

Montenegró megszállást kér

Budapest, okt. 28

Berlinből jelentik: A montenegrói kormány legutóbb tartott konferenciájából jegyzékét intézett a szövetségesekhez, melyben kéri az országnak antant csapatokkal való megszállását, hogy a népszavazás azon ellenőrzése mellett legyen végrehajtható. A jegyzék rámutat a szerbeknek Montenegróban elért erőszakosságaira és szabad választójogot követel állampolgárai számára. A megszállás dolgában az antant részéről döntés még nem történt, de Olaszország, látva a montenegrói király egyenes kívánóságát, minden valószínűség szerint közbe fog lépni.

Anglia az idegenek ellen

Budapest, okt. 28.

Londonból jelentik: Az alsóház tegnap javaslatot fogadott el, amely a külföldiek Nagy-Britanniában utazásának korlátozásáról szóló törvényt módosítja. Ennek a javaslatnak elfogadása, ami 185 szóval 118 ellenében történt meg, a kormány vereségét jelenti. A kormány kívánására a házat hétfőre elnapollák.

Ausztria**aláírta a békeszerződést**

Budapest, okt. 28

Bécsből jelentik: Sztiz elnök ma délelőtt aláírta a st. germaini békeszerződést.

HIREK**E. Kovács Gyula sirjánál**

Gyönyörű a házsongárdi temető most, az őszi hervatag pompájában. A temető temet: sirok feküsznek ravatalon, szomorú füzek, hervadt gesztenye anyókák, özvegyi gyászba borult fiatal akácok, elárvult cserjék pergetik a ravatalra könnyeiket. És az elmulás halk zokogása tölti meg a néma város utcáit.

A lélek most csordultig megtelik itt a borongás lírájával, emlékek bukkannak föl mélyből s tovasuhannak halk, mint fehérköntösű madarak fekete tó vizén.

S kinek ne volna emlékezni valója itten, akit amott, a zajló város szült, vagy nevelt föl ózamatukultúrájának édes-drága nedűjével!

A napokban E. Kovács Gyulának a sirját kerestem föl. Arcának nemes reliefje, mely az egyszerű sarkóvát ékesíti, palinát kapott már: kerek husz esztendeje mult, hogy a legnagyobb szerény Hamlet, aki az együgyű sirásával olyan megrázóan tudott komázni az elmulásról, szintén idejuitott, a föld röge lett. Husz esztendő... a legfájdalmasabb vesztett kincse azoknak, akik az ifúság őszinteségével rajongtak a nagy tragikus színészért! Határhalm ez a sir a borongó szívek számára, ahol méltó megállani és visszatekinteni.

A mi iju időnk szinpadának ő volt az uralkodó plánetája: ő, a viharhangu, komor méltóságú, dübörgő léptű tragikus színész. Az ő művészetéről mondottunk le szerény diákvacsoránkról. Ha nevét a színlapon láttuk, sovárova letük a jó Megyeri Dezső követét, aki klasszikus előadások napján ingyenjegyeket hordott szét az iskolákba. A Kovács Gyula „Hamlet”-jének és „Bánk bán”-jának páthosza visszhangzott iskolai órációnkban és szavaltainkban, az ő pózaival játsztuk el az élet elképzelt nagy szerepeit.

S milyen áhitattal néztünk föl rá, amint föltűrt gallérijába burkolózva rejtelmes komorsággal rőtta a város utcáit. Őt mutatuk meg szívünk hőseként a vidéki kollégiumokból fölsereglett noviciusoknak, az ő művészetének hozzáértő méltatásával akartuk csillogtatni szellemi fölényünket. Ő, tüzesen zugó, őszinte tapsai a farkas-utcai öreg színház állóhelyének!

De hát annyira megöregedtünk volna már mi, a nagy tragikus közönsége, hogy a magunk ifúságáról, mint valami szebb, jobb időről akarunk mesélni az utódoknak?

Nem, de jól esik e sirnál megállanunk és éreznünk: husz esztendőnek kódén át mint ömlenek szívünkre nagy művészi ideálok, tisztító tűzű szinpad élményeknek, eszményi lelkesedéseknek forró emlékei!

A nagy tragikus testi össze-

omlásának szemtanuja voltam. A fejedelmi sikon odát szavalt a tengernyi népnek. Ferró nyári nap tüdőtt rája és ő zengett, mint a keleti istenszobor a fényzórnában.

— Ugy-e, uram, ez valami papi ember? — kérdezte szomszédjától egy öreg székely.

Még pár sora zug el az ódának... a nagy trágikus megtántorodik és a körülálló karjába roskad... Két nap mulva ráborul az örök álom... ott esett el a harc mezején.

A legtalálhatóbb kritikát mégis a székely mondotta róla: Ugy-e uram, ez valami papi ember? Valóban az volt: Thaliának igaz, fölönt dicső papja!

Halottak napja közeledik... emlékek bukkannak föl a lélek mélyéből s tovasurrannak halál, mint fehérköntösű madarak fekete tó vizén.

— A volt hadsereg tagjai nem távoznak Désről. A dési katonai ténparancsnokság hirdetményt bocsátott ki, amely megtiltja a volt osztrák-magyar hadsereg és a honvédség tagjainak — tiszteknek, altiszteknek, katonáknak egyaránt —, hogy a város területét elhagyják.

— Az iparkamara a pénzhiány enyhítéséért. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara in. szöb. zoltasága tegnap délután Veisz József kamarai elnök elnöklése alatt gyűlést tartott. A gyűlés egyetlen tárgya az iparkamara november 5-én tartandó közgyűlésének előkészítése volt. A gyűlés véén Balázs Gyula kamarai főtitkár és Bányai Károly bankigazgató megbízták, hogy Porutlu Bálint úr. prefektus sürgős közbelépését kérjék a kolozsvári pénzpiacot teljesen megbénító pénzhiány pillanatnyi enyhítésére olyformán, hogy a prefektus a becseselt képzés kiadását sürgesse meg.

— Az utalványforgalom kiterjesztése. A postaigazgatóság közli: Az utalványforgalomba bevonatnak a következő hivatalok: Bálintz, Bogánbánya, Bezsovice, Buziásfürdő, Csák, Gatalya, Herkulesfürdő, Karánsebes, Lippa, Lugos, Módos, Oravicabánya, Nagyszentmiklós, Orsova 1, Orsova 2, Perjámos, Resicabánya, Temesvár 1, Temesvár 2, Temesvár 3, Temesréka, Terego, Ujarad, Ujmo dva.

— A gázgyár újra emeli a gáz árát.

A városi tanács szakértői szemlét rendelt el s ennek alapján a mai tanácsülés helybenhagyta az emelést, amely tehát már október hó 1-ől életbe lépett. Külömben gázi a nagy drágasága folytán csupán a tisztítók és a kórhá-

zak használnak. A város teljesen megszünteti az utcák gázvilágítását.

— A tizenegy vagon cukor. Jelenetük, hogy a rendőrség két kolozsvári kereskedő raktárában közel tízezer vagon cukrot foglalt le, amelyet Auner Albrecht hozott Kolozsvárra. Auner a. t. állítja és a rendőrségen azt mondta jegyzőkönyvben, hogy ő a cukrot a városi közéletmel és nek akarta adni Szakacs Kálmán, a Biasini Sándor és f. cég tulajdonosa azt mondta a rendőrségen, hogy neki megbízást adott Auner a cukor eladására de kikötötte, hogy csak le ellenében lett volna szabad a cukrot kiadni. Auner még azt is kijelentette, hogy csak 100 és 500 leteket fogad el, a kisebb bankjegyeket nem használhatja. A rendőrség a cukor-ügy aktáit átteszi az ügyészségre.

— A zálogba adott pénzhamisító gép Resinár községben Mina Sora és Mina Ise cigány testvérek lakásán a csendőrség egykoronás ércpénz hamisításához használható gépeket foglalt le. Kihallgatják a két testvért, akik elmondották, hogy üstfolyozó cigányok hegytől náluk a gépeket. A cigányok ugyanis egy kilogramm szalonát vásároltak Mináektól, de mert nem volt pénzü, zálogba adták a pénzhamisító apparátust. A csendőrség az esetről jelentést tett a kolozsvári ügyészségnek, amely elrendelte az üstfolyozó cigányok kinyomozását.

— Csehországban is korlátozzák a vasúti forgalmat. A L'Orient írja: Prágából jelelik, hogy a vasúti minisztérium október 5-iktől kezdve a személyes tehervonatok forgalmát újabb megszorításokkal korlátozta a szénszállítványok elégtelensége miatt.

— Cigányiskola. Aradról jelelik: A kekesi cigányok között mozgalom indult meg egy cigányiskola felállítása ügyében. A kekesi cigányok között 150 tanköteles gyermek van, akiknek legnagyobb része görög katolikus vallású. Most az egyház maga akér beadvánnyal fordulni a városhoz egy cigányiskola felállítása ügyében.

— Felbontják a kivégzett beszercei ügyvéd sírját. A kommunista uralom alatt a vörös terroristák kivégezték Stenczer János dr. főhadnagyot, akinek Beszerce volt ügyvédi irodája. Stenczer ugyanis részt vett a legelső ellenforradalmi kísérletben. Ennek az első ellenforradalomnak az éldozatsait bedobálták a gödrökbe, még arra sem figyeltek, hogy helyesen jelöljék meg a szerencsétlenül járt emberek sírját. Várkonyi Bálintné dómódi malomtulajdonos, az egyik éldozat felesége engedélyt kért a holttestének hazaszállítására. Az exhumálásnál felnyitották a koporsót és megdöbbentve látták, hogy az áldozat koporsójában Nikolényi Dezső rendőrlistviselő holtteste fekszik, akit ugyanakkor végeztek ki, mikor a volt malomtulajdonos. Legközelebb felbontják Stenczer János ügyvéd és Nikolényi Dezső sírját s ígykezni fognak megállapítani, hogy melyik holttestet hova temették el.

— 50 halott, 150 sebesült. A „Chemarea” jelenti Nauenből: Felsősziléziában súlyos vasúti baleset történt egy személyvonat és tehervonat összeütközése következtében. A szerencsétlenség sokkal nagyobb, mint a minőnek kezdetben látszott. Eddig 50 halottat,

50 súlyos sebesültet és 100 könnyen sebesültet találtak a romok között. Növelte a bajt, hogy tűz ütött ki és a vasúti kocsik meggyulladtak. Igen sok utas Felsősziléziába borszeszt akar becsémpézni és így a tűz gazdag táplálékra talált. A hullák annyira elszenneseződtek, hogy a személyazonosságát meg sem lehet állapítani.

— Autó és bérkocsi karambolja. Ma délelőtt tíz óra tájban a „S. b. 64” jelzésű automobil a Ferenc József ut. 49. számú ház előtt ütközött Keresztesi Sámuel Pappal 43. szám elati lakos egyfajta bérkocsiját. A karambol igen heves volt, mert az autó nagy sebességgel száguldott, a bérkocsi is gyorsan hajtott. Az összeütközés következtében a konfliktus összetört, a lónek eltört a két lába, de megsérült a gépkocsi is, egyéb baj nem történt, az utasok nem sérültek meg. A rendőrség a karambol ügyében megindította az eljárást.

— Öt letartóztatás a lugosi vasúti szerencsétlenség miatt. Hirt adunk már arról a borzalmas kimenetelű vasúti katasztrófáról, mely Lugos mellett történt és a melynek nyolc halottja és tizenhét súlyos sebesültje volt. A temesvári ügyészség már megindította a vizsgálatot és elrendelte Urénd Gusztáv hivatalnok, Quint Henrik mozdonyvezető, Nyilas András, Balint János és Kucsi Ferenc fűtők letartóztatását, mert az ő mulasztásuk idézte elő a katasztrófát.

— [A]i mezei munkára utasította az újságírókat. Budapestről jelelik: A rendőrség hosszabb idő óta keresi már Békési Imre hírlépirót, a közoktatásügyi népbiztosság vidéki sajtóosztályának főnökét és a Munka című könyvkiadó szerkesztőjét, aki mindezt ideig szökésben volt. Tegnap hosszabb megfigyelés és keresés után sikerült elfogni. A rendőrség ugyanis megállapította, hogy van egy be nem jelentett lakása a Rákóczi-úton. Rögtön elfogatása után lakására kísérték, ahol jelenlétében házkutatást tartottak. A házkutatás alkalmával semmiféle irást nem találtak. Kihallgatása alkalmával Békési tagadta azt, hogy ő az újságírókat mezei munkára akarta küldeni. Tagadta az összes ellene felhozott vádakát. Kihallgatása után átkísérték az ügyészségre.

— Öngyilkosság tévedésből. Ma reggel Andrei Mihály Klastrom-utca 2 szám alatt lakó szerelő 28 éves feleségét az ágyban fekvő eszméletlen állapotban találták, mellette egy orvosszobor doboz hevert, amelyből a porok legtöbb része hiányzott. Kihívták a mentőket, akik beszállították az asszonyt a belgyógyászati klinikára. Megállapították, hogy a dobozban morfium-por volt. Az asszony rendszeresen szedett morfiumot álmatlanság ellen. Andreiné még nem tért eszméletre s nem tudták kihallgatni. Így kétségel szenved, hogy öngyilkosság forog-e fenn, avagy csak tévedésből vett be a beteg asszony több port a szokott adagnál. — Andrei Mihályné állapota súlyos.

— Három kocsi gazdátlan terhe. A kolozsvári rendőrség a teherpályaudvaron tegnap délelőtt lefoglalt egy három vagonból álló szállítmányt, amely felerészben

élelmiszert tartalmazott. A szállítmány ismeretlen rendeltetéssel érkezett Kolozsvárra, sőt a feladó kiléte sem volt feltüntetve. A rendőrség mind a három vagonot zár alá vette. A nyomozás szálai Marosludasra vezetnek, ahova most

delektívek utaztak el, hogy a rejtélyes küldemény feladóját kikutassák és megállapítsák, milyen céllal szállították az élelmicikkeket Kolozsvárra?

— A budapesti tőzsde. A devizapiac rendkívül mozgalmas volt. A 10.000 koronás váltása 1000 korona volt. A devizaárfolyamok általában ingadozó irányt mutattak. Lei 335—27, marka 347—34, Romanov 290—5, angol font 340—55, francia frank 920—930, svájci frank 16 és fél volt. Aranyra kevés vevő volt, ára 275—285 között hullámzott. Ára ma 5.90—5.80-ra csökkent. Jugoszláv koronákban is kint let volt. Az árjegyzések a következők: Osztrák hitel 670—720, Magyar hitel 890—905, Jelzálog 455—61, Leszámla 560—70, Főpár 850—70, Magyar bank 685—699, Hazai bank 440—455, Kereskedelmi bank 3950—4000, Fabank 1200—1270, Országos bank 450—60, Levante 1470—90, Közuti 505—520, Salgó 1340—60, Ganz 3250, Rima 1250—30, Baróti 602—610.

— Rendőri hírek. Pap János puzsztatokaji esped panaszt emelt ma a kolozsvári rendőrségen, hogy a Nagyszében—alvinci vasútvonalon ismeretlen tettes kilopta zsebéből huszezer koronát tartalmazó pénztárcáját. — A rendőrség felhívja mindazokat, akiknek birtokában kincstári dolgok, ruhaneműek, butorok vannak, akár vétel útján, akár más úton jutottak hozzá, hogy negyvennyolc óra alatt szolgáltatásukba a rendőrségnek, mert akiknél a határidő letelte után kincstári tárgyakat találnak, megbüntetik.

APRÓ HIRDETÉSEK

Czementcse épverő gépek kaphatók és megrendelhetők Laszto Zsigmondnál, Erzsébetvárosban.

Nevelőnői kezesek vidékre egy leánygyermek mellé kitűl gimnázium a elkészít és zongorázni is tud. Feltelemek Blat Markus Alsólova közlendő.

Értesítés.

A közönség tudomására hozzuk, hogy az Anila-utcai fogólytáborba ruhák, matracok, ágycak, agylepedők, párnák és más kényelemre szükséges tárgyak bevitele meg van engedve. Ezen tárgyak naponként délelőtt 9 és 10 óra között ahatók at a táboroságnak, mely át vizsgálja és szétosztja a jogosultaknak. Cluj, 1919. évi október hó 27 én. Major Constantin Soare ténparancsnok.

Legújabb, biztos hatású gyógykefős viszketegség (rüh) és mindenemű bőrkürités gyógyítására. Kellies illatu. — Nem piszkít. „Scabin” kefős ára 10 korona. „Scabin” szappan ára 10 korona. Készíti Dr. Hintz gyógyszerháza Kapható minden gyógyszerháza.

Cenz. O. Hurlan